

Ayrılık Nedenleri Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Ayda Büyükhahin Sunal
Ankara Üniversitesi

Özge Akbalık Doğan
Ankara Üniversitesi

Ayça Özen
Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın amacı, Sprecher (1994) tarafından geliştirilen Ayrılık Nedenleri Ölçeği'nin (ANÖ) geçerlik ve güvenirliğini incelemektir. Bu amaçla, ANÖ, son bir yıl içinde ayrılık deneyimleyen 165'i kadın ve 47'si erkek olmak üzere toplam 212 bireye uygulanmıştır. Ölçeğin faktör yapısı hem açımlayıcı hem de doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiştir. Bu analizler sonucunda beş faktörlü yapı elde edilmiştir. Bu faktörler, partnere ilişkin nedenler, benliğe ilişkin nedenler, kişisel farklılıklar, ilişkiye/etkileşime ilişkin nedenler ve dış etmenlerdir. Doğrulayıcı faktör analizi sonucundaki tüm standartlaştırılmış faktör yükleri istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu değerler, partnere ilişkin nedenler için .41 ile .87, benliğe ilişkin nedenler için .53 ile .82, kişisel farklılıklar için .51 ile .62, ilişkiye/etkileşime ilişkin nedenler için .33 ile .59 ve dış etmenler boyutu için .26 ile .97 arasında değişmektedir. Ayrıca, ayrılık nedenleri alt faktörleri ile bağlanma boyutları (kaygılı ve kaçınmacı bağlanma), ayrılık sonrası hissedilen olumlu ve olumsuz duygular ve duygusal stres puanları arasındaki ilişkiler de incelenmiştir. Kaygılı bağlanma ile partnere ilişkin nedenler ve ilişkiye/etkileşime ilişkin nedenler arasında olumlu ilişki gözlenirken, benliğe ilişkin nedenler arasında olumsuz bir ilişki gözlenmiştir. Hissedilen duygular açısından da partnere ilişkin nedenler, olumsuz duygu durumu ve genel stres ile olumlu yönde ilişkiliyken, olumlu duygu durumu ile olumsuz yönde ilişkilidir. Sonuç olarak bulgular, ANÖ'nün romantik ilişkilerde ayrılık nedenlerinin ölçülmesinde güvenilir bir araç olduğuna işaret etmektedir.

Anahtar kelimeler: Romantik ilişkiler, ayrılık nedenleri, hissedilen duygular ve bağlanma boyutları

Abstract

The current study aims to test the reliability and validity of the Sprecher's (1994) "Reasons for the Breakup" scale. The sample consisted of 165 female and 47 male (a total of 212) who experienced a break up within the past one year. Both exploratory (principal) and confirmatory analyses were used to test the factor structure of the scale. Results revealed a five-factor solution for the scale. These are the reasons referring to the partner, reasons referring to the self, personal difference, reasons referring to the relationship/dyad or interaction, and reasons referring to the external factors. All standardized factor loadings were significant in the confirmatory factor analysis. Factor loadings of the items ranged from .41 and .87 for reasons referring to the partner, .53 and .82 for reasons referring to the self, .51 and .62 for reasons referring to the relationship/dyad or interaction, and .26 and .97 for reasons referring to the external factors. Additionally, the relationship between the sub-factors of reasons for the breakup and attachment dimensions (attachment anxiety and avoidance), experienced negative and positive emotions after the breakup, and overall distress were examined. Attachment anxiety was positively associated with reasons referring to the partner and reasons referring to the relationship/dyad or interaction and negatively associated with reasons referring to the self. In terms of experienced emotions, while reasons referring to the partner sub-scale were positively related with negative emotional experience and overall distress, it was negatively related with positive emotional experience. In conclusion, the findings indicated that the Turkish version of the scale is a reliable tool in the assessment of the reasons for the breakup in romantic relationships.

Key words: Romantic relationships, reasons for the breakup, experienced emotions, attachment dimension

Romantik ilişkiler ve bu ilişkilerden alınan doyum nasıl ki bireylerin iyilik halleri, mutluluk ve yaşam doyumlarıyla olumlu ilişkiliyse (Berscheid ve Reis, 1998), romantik bir ilişkinin sona ermesi de, özellikle bu ilişki birey için önemliyse, oldukça üzüntü veren bir olaydır. Pek çok araştırma, ayrılık sürecinde yaşanan stres ile duygusal ve psikolojik stres, depresyon, uyku problemi, kaygı, yaşam doyumunda düşüş arasında ilişki olduğuna işaret etmektedir (örn., Field, Diego, Pelaez, Deeds ve Delgado, 2009; Rhoades, Kamp Dush, Atkins, Stanley ve Markman, 2011; Slotter, Gaedner ve Finkel, 2010). Bu çalışmaların sonuçlarına göre, bazı bireyler ayrılık süreciyle daha yapıcı bir şekilde başedip, normal yaşamlarına çok daha çabuk geri dönebilirken, bazıları için bu süreç çok daha yıpratıcı ve sorunlu olabilmektedir. Bir başka ifadeyle, bu süreç bazı bireyler için daha kolay olabiliyorken, bazıları için daha zor olabilmektedir. Bu da, bireylerin ayrılma nedenlerini nasıl açıkladıkları ya da algıladıklarıyla ilişkili olabilir.

Çiftler ayrılık sonrasında, ayrılma nedenlerine ilişkin bazı açıklamalar yapmak eğilimindedirler (Sprecher, 1994). Yazın incelendiğinde, bireylerin ayrılmaya karar verirken ya da ayrılık sonrasında, ayrılığın algılanan nedenlerine ilişkin farklı açıklamalar yaptıkları görülmektedir. Örneğin, ilişkide yaşanan çatışma (Dailey, Rossetto, Pfiester ve Surra, 2009), kadının ya da erkeğin bağımsız olmayı istemesi ya da ilişkiden sıkılması (Hill, Rubin ve Peplau, 1976) gibi nedenlere rastlamak mümkündür. Geçmiş çalışmalarda bir ilişkinin bitmesine neden olan etmenler ve ayrılığa verilen duygusal tepkiler çalışılmış olsa da, Sprecher (1994) bu çalışmalarda daha çok partnerlerden birinin bakış açısına dayalı sonuçların elde edildiğini belirtmektedir. Sprecher bu tür uygulamalarla, romantik ilişkilerle ilgili pek çok dinamiğin göz ardı edilebileceğine ve ayrılık nedenlerinin de bütünüyle anlaşılacağına işaret etmektedir. Bu nedenle, Sprecher boylamsal bir çalışmayla, ayrılık deneyimi olan her iki partnerden veri toplamış, ayrılık nedenlerini ve bunun kişilerin iyilik halleri ve duyguları üzerindeki etkisini araştırmıştır. Bu çalışma sonucunda, dört farklı ayrılık nedeni saptanmıştır. Bunlar; ilişkiye/ etkileşime ilişkin nedenler, dış etmenlere ilişkin nedenler, benliğe ilişkin nedenler ve partnere ilişkin nedenlerdir. Ülkemizde ise, bu konuyla ilgili yapılan çalışmaların oldukça sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Bu sınırlı çalışmalardan birinde (Hortaçsu ve Karancı, 1987) anlaşmazlığın, birbirinden uzakta yaşamının ve partnerin kişilik özelliklerinin üniversite öğrencilerinin ilişkilerinin sona ermesinde önemli nedenler olduğu vurgulanmaktadır. Bu çalışmanın amacı, ilgili yazındaki sınırlılığın da göz önünde bulundurularak, Türk kültüründe uygulanabilecek olan Ayrılık Nedenleri Ölçeği'nin (ANÖ; Sprecher, 1994) psikometrik özelliklerini incelemektir. Çalışmada, ilk olarak ayrılık nedenlerine ve do-

ğurduğu sonuçlara ilişkin ilgili yazındaki çalışmalardan kısaca bahsedilecek ve daha sonra ANÖ'nün geçerliği ve güvenilirliğine ilişkin bulgular sunulacaktır.

Ayrılık sonrasında bireyler, ayrılığın algılanan nedenlerine ilişkin çeşitli nedenler ileri sürmektedirler. Ayrılık sonrasında yapılan açıklamaların incelendiği bir çalışmada (Baxter, 1986) en çok bağımsız olmayı isteme, benzerliklerin yetersizliği ve destek yokluğu gibi nedenlerin ileri sürüldüğü görülmektedir. Bir başka çalışmada ise, Stephen (1987) ayrılığa ilişkin olarak yapılan dört farklı yüklemenin olduğunu belirtmektedir. Bunlar; benliğe, diğerlerine, dış etmenlere ve kişilerarası süreçlere yapılan yüklemelerdir. Çalışma bulgularına göre, biten bir ilişkinin ardından kadınlar daha fazla kişilerarası yüklemelerle ve daha az dışsal yüklemelerle açıklama yapma eğilimindedirler. Bu noktada, pek çok çalışma, ayrılığa ilişkin olarak yapılan yüklemelerin bireylerin ayrılık sonrasında yaşadıkları duyguları etkilediğine işaret etmektedir. Özellikle ayrılık sonrasında benliğe ilişkin olarak yapılan açıklamaların ilişkide kontrol duygusuna yol açtığı göz önünde bulundurulursa, bu bireylerin, daha az stres yaşadıkları (Sprecher, Felmlee, Metts, Fehr ve Vanni, 1998) ve ayrılığa daha iyi uyum sağladıkları belirtilmektedir (Fraizer ve Cook, 1993; Fletcher, 1983). Hill ve arkadaşları (1976) özellikle bir benlik yanlılığının varlığına dikkat çekmektedirler. Buna göre, bireyler ilişkiyi partnerlerinden çok kendilerinin bitirdiğini söylemeye daha eğilimlidirler. Yazarlara göre, 'bu sayede ayrılığı kabul etmek ve ayrılıkla baş etmek daha kolaydır' (Hill ve ark., 1976; s. 159).

Bu bilgi ışığında; örneğin, Connolly ve McIsaac'ın (2009) Kanada'da yaşayan 910 ergenle yürüttükleri çalışmalarında katılımcılara ilişkiyi kimin bitirdiğine yönelik sorular sormuşlar ve katılımcıların %77'si ilişkiyi kendilerinin bitirdiğini rapor etmişlerdir. Yakın zamanda romantik ilişkilerinde ayrılık deneyimleyen 160 üniversite öğrencisiyle yapılan bir başka çalışmada (Speer, 1998) ayrılık üzerinde algılanan kontrolün ve ilişkiyi bitiren taraf olmanın depresyonla daha az ilişkili olduğu bulunmuştur. Ayrıca bir çalışmada (Sprecher, 1994) bu kontrol algısında cinsiyet farklılıklarından da bahsedilmektedir. Örneğin, kadınlar ilişkiyi bitiren taraf olarak erkeklerden çok kendilerini görürken, erkekler kendilerini ilişkinin bitmesine neden olan sorunları ortaya çıkaran taraf olarak algılamaktadırlar. Ayrılığın algılanan nedenlerine ilişkin açıklamaların incelendiği çalışmalarda, yatırım modeli değişkenlerinin de kullanıldığı görülmektedir. Rhoades, Dush, Atkins, Stanley ve Markman (2011) tarafından yapılan yeni bir çalışma, evli olmayan, yaşları 18 ile 35 arasında değişen ve son 20 ayda bir ya da iki defa ayrılık deneyimleyen 1295 katılımcıyla yürütülmüştür. Çalışma sonuçlarına göre ilişkiye yapılan yatırımların, ilişki sonrasında yaşam doyumundaki düşüşle ilişkili olduğu bulunmuştur. Özellikle birlikte yaşamak

ve geleceğe yönelik planlar yapmak, ayrılık sonrasında yaşam doyumunu daha fazla düşürmektedir. Ayrıca, ayrılık sonrasında yeni bir ilişki içinde olmanın, yaşam doyumunu arttırdığı gözlenmiştir. Benzer bir bulgu, Ellison (2010) tarafından yapılan bir çalışmada ortaya konmaktadır. Buna göre, partnerlerin bağlanım düzeyleri yüksek olduğunda, örneğin, birlikte yaşadıklarında ya da nişanlı olduklarında, bireylerin ayrılığa alışmaları daha da zorlaşmaktadır. Ek olarak, ayrılık sonrasında yeni bir ilişkiye başlamak, ayrılığın olumsuz yönleriyle baş etmeye yardımcı olmaktadır.

Yazın incelendiğinde, romantik ilişkilerde yaşanan ayrılıkların nedenlerine yönelik çalışmalarda, bağlanma biçimlerinin etkisinin de sıklıkla vurgulandığı görülmektedir (örn., Bakermans-Kranenburg ve Uzendoora, 1997; Davis, Shaver ve Vernon, 2003; Dutton ve Winstead, 2006; Feeney ve Noller, 1992; Johnson, 2001; Simpson, 1990; Sprecher ve ark., 1998). Örneğin, Barbara ve Dion (2000) farklı bağlanma biçimlerinin ayrılık nedenleri, ayrılık sonrası hissedilen duygular ve ayrılık sonrası uyum süreci üzerindeki etkisini araştırmıştır. Sonuçlara göre, kaygılı bağlanan bireyler ilişkiden doyum aldıklarını, ancak, partnerlerinin ilişkide mutsuz olduklarını, bağımsız olmayı istediklerini ve bu nedenle ilişkilerinin bittiğini rapor etmişlerdir. Bir başka deyişle, kaygılı bağlananlar ilişkiyi bitiren tarafın partnerleri olduğunu bildirmişlerdir. Ayrıca bu bireyler, kaçınmacı bağlanan bireylerle karşılaştırıldığında, ayrılık sonrasına uyum sürecinde daha çok sorun yaşadıklarını, yüksek düzeyde olumsuz duygu hissettiklerini ve ilişkinin bitmesini bir hata olarak değerlendirdiklerini bildirmişlerdir. Dahası, kaygılı bağlanan bireylerin olumsuz benlik modelleri, ilişkilerinde kendilerini terk edilen taraf olarak algılamalarına yol açabilmektedir.

Bir başka çalışma (Davis, Shaver ve Vernon, 2003), bağlanma boyutları (kaçınmacı ve kaygılı) ile ayrılığa ilişkin fiziksel, duygusal ve davranışsal tepkiler arasında ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Buna göre, kaygılı bağlanma boyutu, partneri kaybetmeye ilişkin yoğun endişe, fiziksel ve duygusal stres, ilişkiyi kurtarmaya yönelik aşırı baskıcı ve yıkıcı davranış örüntüleri, partnere karşı kızgın olma gibi olumsuz duygularla ilişkili bulunmuştur. Buna karşılık, kaçınmacı bağlanma ise, daha az stres deneyimleme, kendi kendine yetebilme, partnere ihtiyaç duymama ve kaçınmacı başa çıkma stratejelerinin daha çok kullanmayla ilişkili bulunmuştur. Güvenli bağlananlar ise, ayrılık durumunda daha çok aile ve arkadaş gibi sosyal çevreden destek almayı tercih etmektedir. Son zamanlarda gerçekleştirilen bir çalışmada (Collins ve Gillath 2012), bağlanma ve ayrılma stratejileri arasındaki ilişki araştırılmıştır. Kaçınmacı bağlananların daha dolaylı ayrılma stratejilerini tercih ettikleri (açık olmayan iletişim ve soğuk ve mesafeli tavır gibi), buna karşılık, kaygılı bağlananların ayrılık aşar-

masında bile her an geri dönebilme ihtimaline karşı hep bir açık kapı bırakma eğiliminde olup, eski (ayrıldıkları) partnerle ilişkilerini bir şekilde devam ettirmeye çalıştıkları gözlenmiştir. Başka bir çalışmada, Feeney ve Noller (1992), Hazan ve Shaver'ın yetişkin bağlanma biçimleri sınıflandırmasını temel alarak, ayrılığa verilen tepkilerin incelenmesini amaçlamışlardır. Çalışma sonuçları, kaygılı/karasız bağlanan bireylerin güvenli ve kaçınmacı bağlananlara göre; üzüntü ve şaşkınlık düzeylerinin daha yüksek olduğu ve rahatlama düzeylerinin daha düşük olduğuna işaret etmektedir. Ek olarak, kaçınmacı bağlanan bireyler, ayrılık sonrasında daha fazla rahatlama ve daha az üzüntü yaşadıklarını belirtmişlerdir. Seldman (1993) tarafından yapılan çalışmada da, benzer bulgular elde edilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre, güvenli bağlananlar romantik ilişkilerin sona ermesinden duygusal olarak daha az etkilenmektedirler. Bununla birlikte, kaygılı bağlanan bireylerin, ayrılığa karşı daha duygusal odaklı başa çıkma stratejilerini kullandıkları ve daha yüksek düzeyde duygusal stres yaşadıkları belirtilmektedir.

Tüm bunlara ek olarak, ilgili yazındaki araştırmalar cinsiyet farklılıklarından da bahsetmektedir. Bir çalışmada (Baxter, 1984; akt. Sprecher, 1994), erkeklerle karşılaştırıldığında kadınların ayrılıkla ilgili daha fazla sayıda açıklama yapma eğiliminde oldukları belirtilmektedir. Choo, Levine ve Hatfield'in (1996) çalışmaları, ayrılık sonrasında erkeklerin kadınlara göre daha az rahatlama ve hoşnutluk yaşadıklarını ortaya koymuştur. Bu çalışmada kadınlar ve erkekler ayrılık sonrasında başvurdukları başa çıkma stratejileri açısından da farklılaşmaktadırlar. Buna göre, kadınlar erkeklerle karşılaştırıldıklarında partnerlerini daha fazla suçlama eğiliminde olurken, erkekler kendilerini işe ya da spora adanma eğilimindedirler. Yazarlara göre, erkeklerin kadınlardan daha az hoşnutluk ve rahatlama yaşamaları anlaşılabilir bir sonuçtur, çünkü kadınlar erkeklerle ilişkilerinin daha fazla farkındadırlar, bu da ilişkide yaşanan sorunları daha fazla fark etmelerine yol açabilmektedir. Bu nedenle kadınlar zaman içinde kendilerini ayrılığa alıştırmak, bu karar erkekler için bir sürpriz olabilmektedir. Bir başka ifadeyle, kadınlar için ayrılık bir rahatlama olurken erkekler için bir sarsılma olabilmektedir. Choo ve arkadaşlarının sözü edilen bu çalışmaları, ayrılık sonrası kadın ve erkeklerin hissettikleri duygular açısından farklılaştıklarını vurgulasa da, bazı çalışmalar (örn., Barbara ve Dion, 2000; Sprecher, 1994) ayrılık sürecinde ve sonrasında hem kadınların hem de erkeklerin benzer duygular (yüksek düzeyde olumsuz ve düşük düzeyde olumlu duygu) hissettiklerini ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak, tüm bu bilgiler ışığında, ayrılığın nedeni olabilecek pek çok farklı etmenden ve yüklemelerden bahsedilebilir. Özellikle ilgili yazında ayrılma nedenleri ve bağlanma biçimleri arasındaki ilişkinin de

bazı çalışmalarda (örn., Barbara ve Dion, 2000; Davis ve ark., 2003) vurgulandığı görülmektedir. Ayrılığın sonucu olarak hissedilen olumsuz duyguların yoğunluğundan da bahsedilmektedir (örn., Slotter ve ark., 2010; Sprecher, 1994). Özellikle, ilişkiyi karşı taraf bitiriyorsa, kişiler daha yoğun bir şekilde olumsuz duygu hissedebilmektedirler (örn., Speer, 1998). Ülkemizde yapılan çalışmalar incelendiğinde, romantik ilişkilerde yaşanan ayrılıkların nedenlerine yönelik sınırlı sayıda çalışma yapıldığı görülmektedir ve bu sınırlı çalışmalarda, yüklemeler temel alınarak geliştirilen Ayrılık Nedenleri için Yükleme Boyutları Ölçeği (Hortaçsu ve Karancı, 1987) ve bu ölçeğin genişletilmiş versiyonu olan ve Hortaçsu (1989) tarafından geliştirilen Devam Eden ve Bitmiş İlişkiler için Nedensel Yükleme Boyutları Ölçeği göze çarpmaktadır. Ayrılık Nedenleri Ölçeği (Sprecher, 1994) ile ayrılığın algılanan nedenlerinin doğrudan değerlendirilebileceği düşünülmektedir. Bu nedenle, çalışmada Sprecher tarafından geliştirilen Ayrılık Nedenleri Ölçeği'nin (Reasons for the Breakup) kültürümüze uyarlanması için geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapılması amaçlanmaktadır.

Yöntem

Örneklem

Ölçeğin geçerlik güvenilirlik çalışması, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nde eğitim gören ve son bir yıl içinde romantik ilişkisi sona ermiş olan üniversite öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Toplam 212 katılımcının %77.8'i ($N = 165$) kadın, %22.2'si ($N = 47$) erkektir. Katılımcıların yaş ortalaması 22.96 ($S = 3.66$) olarak bulunmuştur. Katılımcıların 4'ü (%1.9) yaşamının büyük çoğunluğunu köyde, 13'ü kasabada (%6.1), 74'ü kentte (%34.9) ve 121'i (%57.1) metropolde geçirdiğini belirtmiştir.

Katılımcıların %41'i ($N = 86$) eski partnerleriyle tekrar birlikte olmayı isterken, %59'u ($N = 126$) eski partneriyle tekrar birlikte olmayı istememektedir. Katılımcıların 42'si (%19.8) şu an başka bir ilişkisinin olduğunu belirtirken, 170 kişi (%80.2) şu an bir ilişkisinin olmadığını belirtmiştir. Katılımcılara ayrıca şu ana kadar kendileri için duygusal açıdan önemli olan kaç ilişki yaşadıkları sorulmuş ve katılımcılar en az 1, en fazla 10 duygusal ilişki yaşadıklarını belirtmişlerdir, ortalaması ise 2.33'tür ($S = 1.27$). Kadınlar ve erkekler için ayrı ayrı bakıldığında ise, kadınların romantik ilişki sayıları 1 ile 10 arasında değişmektedir ve ortalamaları 2.30'tür ($S = 1.28$). Erkeklerin romantik ilişki sayıları ise 1 ile 6 arasında değişmektedir ve ortalamaları ise 2.43'tür ($S = 1.21$). Katılımcıların 72'si (%34) ayrılmaya kendisinin karar verdiğini, 89'u (%42) partnerinin karar verdiğini, 50'si (%23.6) ise ayrılmaya ortak karar verdiklerini belirtmiştir. Bir kişi ise bu soruyu boş bırakmıştır. Ayrıca, katılımcılar biten ilişkilerinin kendileri için ne kadar

önemli olduğunu 1 ile 7 arasında derecelendiren bir ölçek üzerinde değerlendirmişlerdir ve ortalaması 5.77 ($S = 1.31$) olarak saptanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Demografik Ölçümler. Anketin ilk kısmında, katılımcıların yaş ve cinsiyet gibi demografik özelliklerine ve ayrıldıkları ilişkilerine yönelik sorular yer almaktadır.

Ayrılık Nedenleri Ölçeği. Sprecher (1994) tarafından geliştirilen Ayrılık Nedenleri Ölçeği (ANÖ), romantik ilişkilerde yaşanan ayrılığın olası nedenlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Sprecher (1994), Hill ve arkadaşlarının (1976) çalışmalarında kullandıkları ayrılık nedenleriyle ilgili maddeleri gözden geçirmiş ve yeni maddeler ekleyerek yeni bir ölçüm geliştirmiştir. ANÖ, 20 madde ve dört alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar, *ilişkiye/etkileşime ilişkin nedenler* (8 madde, örn., 'farklı ilgilerimiz vardı'), *dış etmenlere ilişkin nedenler* (3 madde, örn., 'birbirimizden çok uzaklarda yaşıyorduk'), *benliğe ilişkin nedenler* (4 madde, örn., 'bağımsız olmayı istiyordum') ve *partnerine ilişkin nedenler* (4 madde, örn., 'partnerim ilişkiden sıkılmıştı'). Her bir madde 7 dereceli ölçek üzerinden (1 = benim için hiç uygun değil, 4 = kararsızım, 7 = benim için çok uygun) değerlendirilmektedir. Ölçeğin 15. ve 19. maddeleri ters kodlanmaktadır. Sprecher (1994), bu alt boyutları oluştururken hem faktör analizi sonucunu rapor etmemiş hem de ölçeğin psikometrik özellikleriyle ilgili bilgi vermemiştir. Çalışmasında, bu maddeleri belli alt boyutlar altında gruplasa da, analizlerde alt boyutlar bazında değil, madde bazında bulgular sunulmuştur. Daha sonra, Barbara ve Dion (2000), Sprecher'in ölçeğine birkaç madde ekleyerek faktör analizi gerçekleştirmiş ve beş alt boyut elde etmiştir. Bunlar, *partnerin ilişkiden çıkmak istemesi* (5 madde), *fiziksel ve duygusal sınırsızlık* (5 madde), *ilişki-de mutsuzluk* (4 madde), *kişisel farklılıklar* (3 madde) ve *dışsal etmenler* (2 madde). Maddelerin yükleri ise .50 ve .84 arasında değişmektedir.

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri. Brennan, Clark ve Shaver (1998) tarafından geliştirilen "Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri" (YIYE, Experience in Close Relationships), yakın ilişkilerde kaygılı ve kaçınmacı bağlanma boyutlarını ölçmektedir. Her bir alt boyut 18 maddeden, ölçek toplamda 36 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılar her bir maddeyi 7 dereceli ölçek üzerinden (1 = beni hiç tanımlamıyor; 7 = tamamıyla beni tanımlıyor) değerlendirmektedir. Ölçeğin Türkçeye uyarlamasını Sümer (2006) tarafından gerçekleştirilmiştir. Kaygı ve kaçınma alt boyutları için güvenilirlik katsayıları sırasıyla .86 ve .90 bulunmuştur. Bu çalışmada ise kaygı boyutu için .88 ve kaçınma boyutu için .89 iç tutarlık katsayısı elde edilmiştir.

Ayrılık Sonrasında Hissedilen Duygular. Sprecher (1994) bir çalışmasında, 15 duygu durumunu ayrılık

sonrasında hissedilen duyguları ölçmek için kullanmıştır. Bu duygulardan 9'u olumsuz duygu durumunu (depresyon, kızgınlık, hayal kırıklığı, yalnızlık, kıskançlık, kalp kırıklığı, nefret, darılma/gücenme ve suçluluk), 6'sı olumlu duygu durumunu (neşe, aşk, doyum, memnuniyet, mutluluk ve rahatlama) ölçmektedir. Katılımcılara ayrılık sonrasında verilen bu duygusal tepkilerin kendileri için ne kadar uygun olduğu ya da olmadığı 7 dereceli ölçek üzerinden (1 = benim için hiç uygun değil, 4 = kararsızım, 7 = benim için çok uygun) sorulmuştur. Bu çalışmada yapılan varimax döndürmeli faktör analizi sonucunda, aşk duygusu dışında Sprecher ile aynı faktör yapısı elde edilmiştir. Aşk duygusunu Sprecher olumlu duygu kategorisinde ele alırken, faktör analizi sonucunda bu duygu olumsuz duygu kategorisinde (.38 faktör yükü ile) yer almıştır. Bu madde Türk katılımcılar tarafından farklı algılanmış olabilir. Sonuçta, katılımcılar ayrılıkları kişiye karşı hala aşk hissetmelerini olumsuz bir duygu olarak algılanmış olabilirler. Ancak özgün ölçeğe sadık kalmak ve bu maddenin katılımcılar tarafından yanlış anlaşılabilir olabileceği ihtimaline karşı, bu madde ölçekten çıkarılmıştır. Böylelikle, 9 madde olumsuz duygu durumunu ölçerken, 5 madde olumlu duygu durumunu ölçmektedir. Olumsuz duygu durumu için .86 ve olumlu duygu durumu için .86 güvenilirlik katsayısı elde edilmiştir. Ayrıca Sprecher, olumsuz duygu durumunun ortalama puanından olumlu duygu durumu ortalama puanını çıkararak genel duygusal stres puanının hesaplanabileceğini belirtmektedir. Genel duygusal stres puanında, yüksek puanlar yoğun bir şekilde olumsuz duygu hissedildiğine işaret etmektedir.

İşlem

Ayrılık Nedenleri Ölçeği'nin Türkçe uyarılma çalışmasının yapılabilmesi için öncelikle Susan Sprecher'dan izin alınmıştır. Özgün ölçek iyi derecede İngilizce bilen iki sosyal psikolog ve bir klinik psikolog tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Daha sonra çevrilen tüm maddeler ve özgün form, öğretim elemanlarına verilmiş, uygun olan ve olmayan maddeleri saptamaları istenmiştir. Yanıtlar temel alınarak ölçeğin Türkçe formu oluşturulmuştur. Ankara Üniversitesi Etik Kurulu'na yapılan başvuru sonrasında, Kurul tarafından araştırmanın etik açıdan uygun olduğu belirtilmiş ve sonucunda uygulamalara başlanmıştır.

Veri toplama aşamasında, çalışmanın amacı katılımcılara kısaca açıklanmıştır. Sonrasında, algılanan ayrılık nedenlerini saptayabilmek amacıyla ölçek, son bir yıl içinde ayrılık deneyimi yaşayan üniversite öğrencilerine bireysel olarak uygulanmıştır. Test-tekrar test güvenilirliği için de, Ayrılık Nedenleri Ölçeği 35 katılımcıya ilk uygulamadan üç hafta sonra tekrar uygulanmıştır. Bu nedenle katılımcılardan, formun üzerine birer rumuz yazmaları istenmiştir.

Bulgular

Ayrılık Nedenleri Ölçeği'nin Faktör Yapısı

Ayrılık Nedenleri Ölçeği'nin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla varimax eksen döndürme temel bileşen analizi uygulanmıştır. Herhangi bir faktör sayısı belirlemeksizin yapılan ilk analiz, varyansın %59.07'sini açıklayan özdeğerleri 1'in üzerinde olan 6 faktör ile sonuçlanmıştır. Verilerin faktör analizine uygun olup olmadığını gösteren Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) = .75 olarak tespit edilmiştir, bu da verinin faktör analizi için yeterli olduğunu göstermektedir. Faktör sayısına karar verirken, özdeğerler, açıklanan varyans oranı, güvenilirlik değerleri ve özdeğerlerin grafik dağılımı (scree plot) incelendiğinde, dört ya da beş faktör oluşturmanın ölçek için uygun olduğu bulunmuştur. Bu nedenle, hem Sprecher'in (1994) önerdiği dört faktör, hem de Barbara ve Dion'un (2000) önerdiği beş faktör yapısı ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Veri seti dört faktöre zorlandığında, bir madde (9. madde) hiçbir faktöre yüklenmemiştir ve faktörlerin biri sekiz maddeden oluşurken diğerleri üç ya da dört maddeden oluşmuştur. Maddelerin çoğunun bir faktöre yığılması sorun olabileceği için ve bir madde hiçbir faktöre yüklenmediği için, beş faktörlü çözümün daha uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Faktör yüklerine göre bu faktörler, *partnere ilişkin nedenler*, *benliğe ilişkin nedenler*, *kişisel farklılıklar*, *ilişkiye/etkileşime ilişkin nedenler* ve *dış etmenler* olarak yorumlanabilir. Bu faktörlerden kişisel farklılıklar alt boyutu hariç, diğer dört alt boyut Sprecher'in önerdiği dört faktörlü yapı ile hemen hemen aynıdır. Kişisel farklılıklar alt boyutu ise Barbara ve Dion'un sonuçlarında ortaya çıkan alt boyuttur.

Uygulanan faktör analizi sonucunda ortaya çıkan madde yükleri, özdeğerler, açıklanan varyans ve iç tutarlılık katsayıları Tablo 1'de verilmiştir. Tablo 1'den de görülebileceği gibi 15. ve 19. maddeler, hem partnere ilişkin hem de benliğe ilişkin nedenler faktörlerinin ikisine birden yüklenmiştir. Sprecher'in (1994) orjinal ölçeğinde 15. madde benliğe ilişkin nedenler alt faktöründe ters madde olarak yer alırken, burada partnere ilişkin nedenler alt faktöründe daha yüksek yük almıştır. Aynı şekilde 19. madde özgün ölçekte partnere ilişkin nedenler alt faktöründe ters madde olarak yer alırken, burada benliğe ilişkin nedenler boyutunda daha yüksek bir yük almıştır. Barbara ve Dion'da (2000) Sprecher'den farklı ve bu çalışmanın sonuçlarıyla tutarlı olarak, 15. maddeyi partnere ilişkin nedenler alt faktöründe ve 19. maddeyi de benliğe ilişkin nedenler alt faktöründe tanımlamıştır. Maddeler incelendiğinde anlam olarak daha uygun değerlendirildiği için, Barbara ve Dion'un çalışmasıyla tutarlı olarak bu iki maddenin en yüksek yük aldıkları alt faktörlerde bırakılmalarına karar verilmiştir. Beş faktörlü çözüm sonunda toplam varyansın %53.46'sı açıklanmıştır.

Tablo 1. Ayrılık Nedenleri Ölçeği'nin Faktör Yapısı, Açıklanan Varyans Yüzdeleri ve İç Tutarlılık Katsayıları

20 Madde:	Ayrılık Nedenleri (N = 212)				
	1	2	3	4	5
18. Partnerim ilişkiden sıkılmıştı.	.85				
17. Partnerim bağımsız olmayı istiyordu.	.77				
20. Partnerim bir başkasına ilgi duymaya başlamıştı.	.73				
15. Ben partnerimden daha fazla bağlanmışım.	.69	-.41			
14. İlişkiden sıkılmışım.		.81			
13. Bağımsız olmayı istiyordum.		.76			
16. Bir başkasına ilgili duymaya başlamışım.		.73			
19. Partnerim ilişkiye benden daha fazla bağlanmıştı.	-.33	.72			
5. Farklı (ardalanlarımız) geçmişlerimiz vardı.			.75		
1. Farklı ilgilerimiz vardı.			.65		
6. Farklı zeka düzeylerimiz vardı.			.57		
3. Çatışan cinsel tutumlarımız ve/ya da sorunlarımız vardı.				.65	
2. İletişim sorunlarımız vardı.				.59	
9. Fiziksel kötüye kullanma vardı.				.59	
7. Mali sorunlarımız ve çatışmalarımız vardı.				.53	
4. Çatışan evlilik fikirlerimiz vardı.			.44	.47	
8. Duygusal kötüye kullanma vardı.	.33			.42	
10. Birbirimizden çok uzaklarda yaşıyorduk.					.73
12. Mesleki kararlar birlikte kalmamızı imkânsız hale getirmişti.					.72
11. Diğerleri ilişkiyi uygun görmedi.					.54
Özdeğer:	3.76	2.92	1.56	1.28	1.17
Açıklanan Varyans (%):	13.43	13.26	9.80	9.38	7.60
İç Tutarlılık Katsayıları:	.81	.80	.56	.58	.48

Tablo 1'de görüldüğü gibi, partnere ilişkin nedenler varyansın %13.43'ünü, benliğe ilişkin nedenler %13.26'sını, kişisel farklılıklar %9.80'ini, ilişkiye/etkileşime ilişkin nedenler %9.38'ini ve dış etmenler ise %7.60'ını açıklamaktadır. Bütün maddelerin faktör yükleri ise .42 ve .85 arasında değişmektedir.

Faktör analizi sonucunda elde edilen yapının uygunluğu doğrulayıcı faktör analizi ile de incelenmiştir. Model uyum indeksleri verinin beş faktörlü çözümle tanımlanabileceğini göstermiştir [$\chi^2(160, N = 212) = 258.78, p < .000, GFI = .89, AGFI = .86, NNFI = .87, CFI = .89, RMSEA = .05$]. Modifikasyon endeksinde, partnere ilişkin nedenler gizil değişkeninde 18. ("Partnerim ilişkiden sıkılmıştı") ve 20. maddelerin ("Partnerim bir başkasına ilgi duymaya başlamıştı") hatalarının ilişkili olabileceğine işaret edilmektedir. Bu maddeler aynı alt boyut altında oldukları ve birbirine oldukça benzer maddeler oldukları için bu iki madde arasındaki hatalar ilişkilendirilmiş (iki değişken arasındaki korelasyon

.16'dır) ve bu iki model Ki-kare fark testi ile karşılaştırılmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2001). Bu teste göre bu iki maddedeki hatanın ilişkilendirilmesi modeli anlamlı olarak veri ile daha uyumlu hale getirmiştir [$\chi^2_{fark}(1, N = 212) = .14.41, p < .001$]. Bu hata eklendikten sonra model yeniden test edilmiştir. Modifikasyon endeksinde 13. ("Bağımsız olmayı istiyordum") ve 14. maddeler ("İlişkiden sıkılmışım") arasında gene hata ilişkilendirilmesi önerilmiş ve bu da modele eklenmiştir (iki değişken arasındaki korelasyon .20'dir) ve iki model arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur [$\chi^2_{fark}(1, N = 212) = .13.46, p < .001$].

Son olarak 17. ("Partnerim bağımsız olmayı istiyordu") ve 18. maddeler ("Partnerim ilişkiden sıkılmıştı") arasında gene hata ilişkilendirilmesi önerilmiş ve bu da modele eklenmiştir (iki değişken arasındaki korelasyon .17'dir) ve iki model arasındaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur [$\chi^2_{fark}(1, N = 212) = .14.57, p < .001$].

Tablo 2. Ayrılık Nedenleri Ölçeği'nin Beş Faktörlü Yapı için Ki Kare Testi ve Uyum İndeksleri

	χ^2	sd	χ^2/sd	RMSEA	GFI	CFI	AGFI	NNFI	AIC
Model 5. Beş Faktörlü Final Model (3 hata ilişkilendirmesi)	216.34	157	1.38	.04	.91	.92	.88	.91	322.335
Model 4. Beş Faktörlü Model (2 hata ilişkilendirmesi)	230.91	158	1.46	.05	.90	.91	.87	.90	334.912
Model 3. Beş Faktörlü Model (1 hata ilişkilendirmesi)	244.37	159	1.54	.05	.90	.90	.86	.88	346.368
Model 2. Beş Faktörlü Model	258.78	160	1.62	.05	.89	.89	.86	.87	358.781
Model 1. Tek Faktörlü Alternatif Model	886.61	170	5.22	.14	.70	.50	.64	.44	966.610

Tablo 3. Ayrılık Nedenleri Ölçeği'nin Beş Faktörlü Yapı için Doğrulayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Faktörler	İndikatörler					
	1	2	3	4	5	6
Kişisel Farklılıklar	M1 .51 (6.16)	M5 .62 (7.46)	M6 .52 (6.34)	-	-	-
İlişkiye/Etkileşime İlişkin Nedenler	M2 .36 (4.36)	M3 .59 (7.30)	M4 .51 (6.32)	M7 .41 (4.95)	M8 .40 (4.90)	M9 .33 (4.03)
Dış Etmenler	M10 .31 (3.34)	M11 .26 (3.02)	M12 .97 (4.70)	-	-	-
Benliğe İlişkin Nedenler	M13 .63 (8.90)	M14 .71 (10.36)	M16 .53 (7.43)	M19 .82 (12.40)	-	-
Partnere İlişkin Nedenler	M15 .87 (13.26)	M17 .70 (10.32)	M18 .69 (10.13)	M20 .41 (5.71)	-	-

Not. M1-M20 ölçek madde sayılarını vermektedir. Sırasıyla standartlaştırılmış faktör yükleri (beta) ve parantez içinde t değerleri verilmiştir.

Sonuç olarak önerilen modifikasyonlar aynı gizil değişkenlerin altındaki maddelerin hatalarının ilişkilendirilmesini önerdiği için ve bu maddeler birbirlerine oldukça benzer oldukları için bu öneriler modele teker teker eklenmiştir. Eklenen her bir ilişki modeli anlamlı olarak daha iyi hale getirmiştir. En son model (3 hatanın ilişkilendirildiği), diğer üç modelden anlamlı olarak veri ile daha uyumlu bulunmuş ve model uyum indeksleri de oldukça iyi sonuçlar ortaya çıkarmıştır [$\chi^2(157, N = 212) = 216.34, p < .005, \chi^2/sd = 1.38, GFI = .91, AGFI = .88, NNFI = .91, CFI = .92, RMSEA = .04$]. Bu modelde, Carmines ve McIver'in (1981) ve Tabachnick ve Fidell'in (2001) önerdiği gibi ki kare ve sd oranı 3'ün altındadır. Son olarak, alternatif model olarak her bir maddenin tek bir faktöre yüklendiği model test edilmiş ve beş faktörlü yapının uyum indekslerinin tek faktörlü yapıya göre

daha iyi olduğu bulunmuştur, [$\chi^2_{fark}(13), (N = 212) = 670.27, p < .001$]. Tablo 2, bu indeksleri karşılaştırmalı olarak vermektedir.

Doğrulayıcı faktör analizinin sonuçları, her bir maddenin aldığı yükler ve t değerleri Tablo 3'de verilmiştir. Modeldeki tüm standartlaştırılmış faktör yükleri istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu değerler partnere ilişkin nedenler için .41 ile .87, benliğe ilişkin nedenler için .53 ile .82, kişisel farklılıklar için .51 ile .62, ilişkiye/etkileşime ilişkin nedenler için .33 ile .59 ve dış etmenler boyutu için .26 ile .97 arasında değişmektedir.

Ayrılık Nedenleri Ölçeği'nin, Bağlanma Boyutları, Hissedilen Duygular ve Duygusal Stres ile İlişkisi

Ayrılık Nedenleri Ölçeği'nin ölçüt geçerliliğini belirlemek amacıyla, alt ölçekleri ile bağlanma boyutları

(kaygılı ve kaçınmacı bağlanma), hissedilen olumlu ve olumsuz duygular ve duygusal stres arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Elde edilen korelasyon sonuçları, ölçeklerin ortalama değer, standart sapma ve puan aralıkları Tablo 4'te sunulmuştur. Tablo 4'ten de görülebileceği gibi, ayrılık nedenlerinin alt boyutları birbirleriyle beklendiği yönde ilişki göstermektedir. Partnere ilişkin nedenler benliğe ilişkin nedenlerle olumsuz yönde ilişkili iken ($r = -.40, p < .01$) ilişkiye/etkileşime ilişkin nedenlerle olumlu yönde ilişkilidir ($r = .20, p < .01$). Benliğe ilişkin nedenlerle kişisel farklılıklar arasında da olumlu yönde anlamlı bir ilişki vardır ($r = .20, p < .01$). Kişisel farklılıklar ayrıca ilişkiye/etkileşime ilişkin nedenler ve dış etmenlerle olumlu ve anlamlı yönde ilişkilidir (sırasıyla, $r = .37$ ve $p < .01, r = .19, p < .01$).

Ayrılık nedenlerinin alt boyutları ile bağlanma boyutları karşılaştırıldığında, kaygılı bağlanma ile partnere ilişkin nedenler ve ilişkiye/etkileşime ilişkin nedenler arasında olumlu bir ilişki gözlenirken (sırasıyla, $r = .38$ ve $p < .01, r = .22, p < .01$), benliğe ilişkin nedenlerle arasında olumsuz bir ilişki gözlenmektedir ($r = -.22, p < .01$). Ancak kaçınmacı bağlanma ile ayrılık nedenleri alt ölçekleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Hissedilen duygular ve ayrılık nedenleri alt ölçekleri arasındaki ilişkiler de beklenen yöndedir. Olumsuz duygu durumu partnere ilişkin nedenler ve ilişkiye/etkileşime ilişkin nedenlerle pozitif yönde ilişkiliyken (sırasıyla, $r = .40$ ve $p < .01, r = .18, p < .01$), benliğe ilişkin nedenlerle negatif yönde ilişkilidir ($r = -.37, p < .01$). Olumlu duygu durumu ile benliğe ilişkin nedenler ve

kişisel farklılıklar arasında pozitif bir ilişki varken (sırasıyla, $r = .43$ ve $p < .01, r = .15, p < .05$), partnere ilişkin nedenlerle arasında negatif yönde ve anlamlı bir ilişki gözlenmektedir ($r = -.23, p < .01$). Genel duygusal stres değişkeni ise partnere ilişkin nedenlerle pozitif yönde ilişkiliyken ($r = .39, p < .01$), benliğe ilişkin nedenlerle negatif yönde ilişkilidir ($r = -.50, p < .01$).

Güvenirlğe İlişkin Bulgular

Ayrılık Nedenleri Ölçeği alt ölçeklerinin güvenirlği için öncelikle Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısına bakılmıştır. Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları, partnere ilişkin nedenler alt ölçeği için .81, benliğe ilişkin nedenler alt ölçeği için .80, kişisel farklılıklar alt ölçeği için .56, ilişkiye/etkileşime ilişkin nedenler alt ölçeği için .58, dış etmenler alt ölçeği içinse .48 olarak bulunmuştur (Tablo 1). Ayrılık Nedenleri Ölçeği'nin zaman içindeki tutarlılığına bakmak amacıyla, ölçek 35 kişiye üç hafta sonra bir kez daha uygulanmıştır. Bunun sonucunda elde edilen test-tekrar test güvenirlilik katsayısı partnere ilişkin nedenler için .74, benliğe ilişkin nedenler için .85, kişisel farklılıklar için .89, ilişkiye/etkileşime ilişkin nedenler için .90 ve dış etmenler için .89'dur (tüm değerler için $p < .001$).

Ayrılma Kararını Veren Kişi ile Hissedilen Duygular Arasındaki İlişkiler

Katılımcılara ayrıca ilişkide ayrılma kararını kimin verdiği sorulmuştur. Katılımcıların verdikleri yanıtlara göre (örn., ben, partnerim ve ortak karar verdik) hisse-

Tablo 4. Ayrılık Nedenleri Ölçeği'nin Alt Ölçeklerinin Kendi İçlerinde, Bağlanma Boyutları ve Duygu Durumu ile İlişkileri

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Partnere İlişkin Nedenler	-									
2. Benliğe İlişkin Nedenler	-.40**	-								
3. Kişisel Farklılıklar	.07	.19**	-							
4. İlişkiye/Etkileşime İlişkin Nedenler	.20**	.10	.37**	-						
5. Dış Etmenler	-.06	.09	.19**	.12	-					
6. Kaçınmacı Bağlanma	-.02	.07	.02	.08	-.11	-				
7. Kaygılı Bağlanma	.38**	-.22**	.09	.22**	.01	-.03	-			
8. Olumsuz Duygu Durumu	.40**	-.37**	.12	.18**	.01	-.01	.42**	-		
9. Olumlu Duygu Durumu	-.23**	.43**	.15*	.12	.13	.10	-.19**	-.29**	-	
10. Genel Duygusal Stres	.39**	-.50**	-.02	.04	-.07	-.07	.38**	.80**	-.80**	-
Ort.	3.38	2.58	3.41	2.88	2.54	3.06	4.20	5.10	2.37	2.73
S	1.82	1.58	1.52	1.12	1.52	1.09	1.09	1.39	1.37	2.21
Puan Aralığı	1-7	1-6.75	1-7	1-6.83	1.7	1.6.89	1.33-6.50	1-7	1-7	-4.60-6

* $p < .05$, ** $p < .01$

Tablo 5. Ayrılık Kararını Verme ile Hissedilen Duyguların Ortalamalarının Karşılaştırılması

Bağımlı Değişkenler	Ayrılık Kararını Kimin Verdiği			F
	Ben Verdim (N = 72)	Partnerim Verdi (N = 89)	Ortak Karar Verdik (N = 50)	
Olumsuz Duygu Durumu	4.89	5.34	4.95	2.47
Olumlu Duygu Durumu	2.94 ^a	1.85 ^b	2.49 ^a	14.43 ^{**}
Genel Duygusal Stres	1.95 ^a	3.49 ^b	2.47 ^a	11.07 ^{**}

* $p < .05$, ** $p < .001$

dilen duygularda farklılık olup olmadığına bakmak için tek yönlü ANOVA'larla yapılan karşılaştırmalar Tablo 5'te sunulmuştur. Sonuçlar, ayrılık kararını veren kişinin sadece olumlu duygu durumu ve duygusal stres üzerinde anlamlı etkisi olduğunu göstermektedir [sırasıyla $F_{2,210} = 14.43$, $p < .001$ ve $F_{2,210} = 11.07$, $p < .001$]. Hangi grupların birbirinden farklı olduğunu anlamak için Tukey testi ile karşılaştırmalar yapılmıştır. Katılımcılar, ayrılık kararını veren kişi kendileri olduğunda, bu kararı partnerlerin verdiği kişilere göre daha yüksek düzeyde olumlu duygu rapor etmişlerdir ($Ort._B = 2.94$ ve $Ort._P = 1.85$). Bu kararı ortak aldıklarını belirten katılımcıların, partnerlerinin ayrılma kararı verdiğini rapor edenlere göre daha yüksek düzeyde olumlu duygu ortalamalarına sahip oldukları gözlenmiştir ($Ort._O = 2.49$ ve $Ort._P = 1.85$). Benzer şekilde katılımcılar, ayrılık kararını veren kişi partnerleri olduğunda, bu kararı kendileri veren kişilere ve ortak karar verdiklerini rapor eden kişilere göre daha yüksek düzeyde duygusal stres rapor etmişlerdir ($Ort._P = 3.49$, $Ort._B = 1.95$ ve $Ort._O = 4.47$).

Tartışma

Ülkemizde yakın ilişkiler alanında pek çok çalışmanın ve ölçeğin varlığına rağmen, yakın ilişkilerin sona ermesinde algılanan ayrılık nedenlerini doğrudan ölçen bir ölçme aracının olmaması dikkat çekicidir. Konu ile ilgili yapılan sınırlı çalışmalarda, yüklemeler temel olarak geliştirilen Ayrılık Nedenleri için Yükleme Boyutları Ölçeği (Hortaçsu ve Karancı, 1987) ve bu ölçeğin genişletilmiş versiyonu olan ve Hortaçsu (1989) tarafından geliştirilen Devam Eden ve Bitmiş İlişkiler için Nedensel Yükleme Boyutları Ölçeği göze çarpmaktadır. Bu araştırmanın amacı, Sprecher (1994) tarafından geliştirilen Algılanan Ayrılık Nedenleri Ölçeği'nin (ANÖ) Türkçeye uyarlanmasıdır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, son bir yıldır romantik ayrılık deneyimleyen bireylere uygulanan Ayrılık Nedenleri Ölçeği (ANÖ), anlamlı geçerlik güvenirlik değerlerine sahiptir.

Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla, hem açılımlı hem de doğrulayıcı faktör analizleri uygulanmıştır. Sprecher'in (1994) dört faktörlü yapı önermesine karşın, bulgular beş faktörlü yapının daha uygun olduğunu göstermiştir. Bu boyutlar, partnere ilişkin nedenler, benliğe ilişkin nedenler, kişisel farklılıklar, ilişkiye/etkileşime ilişkin nedenler ve dış etmenler olarak isimlendirilmiştir. Daha önce de belirtildiği gibi, Sprecher'in makalesinde bu boyutların geçerlik ve güvenirliği sınanmamıştır. Hatırlanacağı gibi, Barbara ve Dion'un (2000) çalışmasında, bu ölçek yeniden gözden geçirilmiş ve birkaç madde eklenmiş, daha sonra faktör analizi uygulanmış ve ölçek beş faktörlü bir yapı göstermiştir. Bu çalışmada da, beş faktörlü bir yapının incelenmesi daha uygun görülmüştür. Barbara ve Dion'un bulgularına benzer bir şekilde, aynı maddelerden oluşan kişisel farklılıklar alt boyutu beşinci bir faktör olarak ortaya çıkmıştır. Kişisel farklılıklar alt boyutu, kişilerin farklı ilgilerinin ve geçmiş yaşantılarının olduğunu belirten ve bunları ayrılığa gerekçe olarak gösteren maddelerden oluşmaktadır. İlişkiye/etkileşime ilişkin nedenlerde ise, ilişkide yaşanan iletişim, maddiyat ve cinsel sorunlar ayrılık nedenleri olarak gösterilmektedir. Dış etmenler ise ilişkiden daha çok, fiziksel koşulların uygunsuzluğu (örn., uzaklarda yaşamak) ya da diğer kişilerin ilişkiyi uygun görmemesi gibi dış faktör etkilerini içermektedir. Partnere ilişkin nedenlerde ayrılık nedeninin karşı tarafa kaynaklandığına işaret edilirken (partnerin ilişkiden sıkılması ya da başka birine ilgi duyması gibi), benliğe ilişkin nedenlerde ayrılık nedeninin kişinin kendisinden kaynaklandığına vurgu yapılmaktadır. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları da, bu beş faktörlü yapıyı destekler yönde sonuçlar ortaya çıkarmıştır.

ANÖ'nün alt ölçekleri arasındaki korelasyonlar incelendiğinde, alt boyutlar arasında genellikle olumlu yönde ilişki gözlenirken, sadece partnere ilişkin nedenler ve benliğe ilişkin nedenler arasında olumsuz ilişki bulunmuştur. Bu alt boyutları oluşturan maddeler incelendiğinde de, birbirine tamamen zıt maddelerden oluştu-

ları gözlenmektedir. Bir başka deyişle, ilişkiyi bitirme nedeni ya partnerden ya da kişinin kendisinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca, partnere ilişkin nedenler, ilişkiye/ etkileşime ilişkin nedenlerle olumlu ilişki gösterirken, benliğe ilişkin nedenler de kişisel farklılıklarla olumlu ilişki göstermektedir. Başka bir ifadeyle, kişi ilişkinin bitme nedenini partnerine ilişkin nedenler olarak algıladığında, bunu ilişkiye/etkileşime ilişkin nedenler olarak da görmek eğiliminde olurken, ilişkinin bitme nedenini benliğe ilişkin nedenler olarak algıladığında ise, bunu kişisel farklılıklar olarak görmek ya da hissetmek eğiliminde olabilir.

Bağlanma boyutları ile ANÖ'nün alt ölçekleri karşılaştırıldığında, Barbara ve Dion'un (2000) çalışmasıyla tutarlı olarak kaygılı bağlanma ile partnere ilişkin nedenler ve ilişkiye/etkileşime ilişkin nedenler arasında olumlu ilişki ve benliğe ilişkin nedenlerle arasında olumsuz bir ilişki gözlenmiştir. Bununla birlikte, kaçınmacı bağlanma ile alt ölçekler arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Barbara ve Dion, kaygılı bağlanan bireylerin ayrılma nedeni olarak partnerlerinin ihtiyaç duyulduğunda ulaşılabilir olmaması, bağımsız olmak istemesi ve partnerin mutsuz olduğunu düşünceleri gibi sebepler ileri sürdüklerini belirtmektedir. Ayrıca kaygılı bağlanan bireylerin, eşlerinin ilişkiden memnun olmadıklarını düşünmelerine rağmen, kendilerinin ilişkiden mutlu ve memnun olduklarını bulmuşlardır. Benzer şekilde, bu çalışmada da kaygılı bireyler benliğe ilişkin nedenlerden çok, partnerlerinin ilişkiden sıkılmasını, bağımsız olmak istemesini, bir başkasına ilgi duymasını ve kendilerinin partnerlerinden daha fazla bağlandıklarını düşünmelerini ayrılık gerekçeleri olarak göstermektedirler. Bağlanma yazınında, yakın ilişkilerde kaygılı bağlanan bireylerin ayrılık ve terk edilme korkuları yüksek olduğu için eşlerine sürekli baskı uygulayarak yakın olmaya çalıştıkları bulunmuştur. Ayrıca ülkemizde gerçekleştirilen bazı çalışmalarda (Selçuk, Günaydın, Sümer ve Uysal, 2005; Sümer, 2006) ilişkilerine kaygılı ya da saplantılı bağlananların daha çok ayrılık kaygısı hissettikleri görülmektedir. Ayrıca bu bireylerin olumsuz benlik modelleri olduğu için kendilik algıları olumsuz olabilir, bu da ayrılmaya yönelik tehdit algılamalarına yol açabilir (Main, 1990; Mikulincer ve Shaver, 2007). Daha önceki çalışmaların bulgularıyla uyumlu olarak, bu çalışmada da kaygılı bireyler ilişkinin bitme nedeni olarak kendilerinden daha çok partnerlerinin ilişkiden sıkılmasını göstermektedir.

Hissedilen duygular açısından da partnere ilişkin nedenler olumsuz duygu durumu ve duygusal stres ile pozitif yönde ilişkiliyken, olumlu duygu durumu ile negatif yönde ilişkilidir. Benliğe ilişkin nedenler ise bu değişkenlerle negatif yönde ilişkilidir. Diğer bir deyişle, kişiler ayrılık nedeni olarak kendilerini gördükleri zaman (kendilerinin ilişkiden sıkılması ve bağımsız olmak

istemeleri gibi) olumsuz duygu hissetmemektedirler. Bununla birlikte, partnerlere ilişkin nedenler ayrılık nedeni olarak görüldüğünde, hem daha çok olumsuz duygu hissetmekte, hem de daha çok duygusal stres yaşamaktadırlar. ANOVA sonuçları da bu bulguları desteklemektedir. Katılımcılar ayrılık kararını kendileri aldıklarında ya da bunun ortak bir karar olduğunu rapor ettiklerinde, olumlu duyguyu daha çok hissederken, partnerleri ayrılık kararı aldığında ilişki bittikten sonra daha çok duygusal stres yaşamaktadırlar. Bu bulgular ilgili yazınla örtüşmektedir. Geçmiş araştırmalar da, ayrılık sonrasında benliğe ilişkin açıklamaların daha az stres (Sprecher ve ark., 1998) ve depresyon (Speer, 1998) ve daha fazla uyum (Fraizer ve Cook 1993) ile ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu çalışmanın güçlü yönlerinin olmasına ve ilgili yazına katkısı olmasına karşın, bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. Öncelikle, örneklem son bir yıl içinde romantik ayrılık deneyimleyen bireylerden oluşmaktadır ve ayrılık nedenleri ve hissedilen duygulara yönelik sorular geçmişe dönük olarak sorulmuştur. Bu durum da, katılımcıların bellek hatası yapma ihtimalini içermektedir. Ayrıca katılımcıların sadece %22'si erkek olduğu için çalışmada kullanılan değişkenler cinsiyet açısından karşılaştırılamamıştır. Gelecekte yapılacak araştırmalarda, kadın ve erkek katılımcı sayısı daha yakın tutularak, ayrılık nedenleri açısından cinsiyet farklılıklarının karşılaştırılması daha çok bilgi sağlayabilir. Bütün bu sınırlılıklara karşın, Ayrılık Nedenleri Ölçeği'nin diğer değişkenlerle beklendik yönde ilişkili olması ve açıklamayı ve doğrulayıcı faktör analizleri sonuçlarının da tatmin edici düzeyde olması nedeniyle, ölçeğin Türk örnekleminde anlamlı geçerlik ve güvenilirlik değerlerine sahip olduğu söylenebilir.

Kaynaklar

- Bakermans-Kranenbwg, M. J. ve Uzendoora, M. H. (1997). Adult attachment and the break-up of romantic relationships. *Journal of Divorce & Remarriage*, 27(3/4), 121-139.
- Barbara, A. M. ve Dion, K. L. (2000). Breaking up is hard to do, especially for strongly "preoccupied" lovers. *Journal of Personal and Interpersonal Loss*, 5, 315-342.
- Baxter, L. A. (1984). Trajectories of relationship disengagement. *Journal of Social and Personal Relationships*, 1, 29-48.
- Baxter, L. A. (1986). Gender differences in the heterosexual relationship rules embedded in breakup accounts. *Journal of Social and Personal Relationships*, 3, 289-306.
- Berscheid, E. ve Reis, H. T. (1998). Attraction and close relationships. D. T. Gilbert, S. T. Fiske ve G. Lindzey, (Ed.), *The handbook of social psychology (4. baskı)* içinde (193-281). New York: McGraw Hill.
- Brennan, K. A., Clark, C. L. ve Shaver, P. R. (1998). Self-report measurement of adult attachment: An integrative overview. J. A. Simpson ve W. S. Rholes, (Ed.), *Attachment theory and close relationships* içinde (46-76). New York:

- Guilford Press.
- Carmines, E. G. ve McIver, J. P. (1981). Analyzing models with unobserved variables: Analysis of covariance structures. G. W. Bohmstedt ve E. F. Borgatta, (Ed.), *Social measurement: Current issues* içinde (65-115). Beverly Hills, CA: Sage.
- Choo, P., Levine, T. ve Hatfield, E. (1996). Gender, love schemas, and reactions to romantic break-ups. *Journal of Social Behavior and Personality*, 11, 143-160.
- Collins, T. J. ve Gillath, O. (2012). Attachment, breakup strategies, and associated outcomes: The effects of security enhancement on the selection of breakup strategies. *Journal of Research in Personality*, 46, 210-222.
- Connolly, J. ve McIsaac, C. (2009). Adolescents' explanations for romantic dissolutions: A developmental perspective. *Journal of Adolescence*, 32, 1209-1223.
- Dailey, R. M., Rossetto, K. R., Pfister, A. ve Surra, C. A. (2009). A qualitative analysis of on-again/off-again relationships: 'It's up and down, all around'. *Journal of Social and Personal Relationships*, 26, 443-466.
- Davis, D., Shaver, P. R. ve Vernon, M. L. (2003). Physical, emotional, and behavioral reactions to breaking up: The roles of gender, age, emotional involvement, and attachment style. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29(7), 871-884.
- Dutton, L. B. ve Winstead, B. A. (2006). Predicting unwanted pursuit: Attachment, relationship satisfaction, relationship alternatives, and break-up distress. *Journal of Social and Personal Relationships*, 23(4), 565-586.
- Ellison, C. C. (2010). Disharmony: Premarital relationship dissolution. *Yayınlanmamış doktora tezi*, Notre Dame University, Indiana.
- Feeney, J. A. ve Noller, P. (1992). Attachment styles and romantic love: Relationship dissolution. *Australian Journal of Psychology*, 44, 69-74.
- Field, T., Diego, M., Pelaez, M., Deeds, O. ve Delgado, J. (2009). Breakup distress in university students. *Adolescence*, 44(176), 705-727.
- Fletcher, G. J. O. (1983). Sex differences in causal attributions for marital separation. *New Zealand Journal of Psychology*, 12, 82-89.
- Frazier, P. A. ve Cook, S. W. (1993). Correlates of distress following heterosexual relationship dissolution. *Journal of Social and Personal Relationships*, 10, 55-67.
- Hill, C. T., Rubin, Z. ve Peplau, L. A. (1976). Breakups before marriage: The end of 103 affairs. *Journal of Social Issues*, 32(1), 147-168.
- Hortaçsu, N. ve Karancı, N. (1987). Premarital breakups in a Turkish sample: Perceived reasons, attributional dimensions and affective reactions. *International Journal of Psychology*, 22, 57-74.
- Johnson, S. E. (2001). Gender, attachment, and coping styles as correlates of distress following a relationship breakup among college students. *Yayınlanmamış doktora tezi*, The Florida State University.
- Main, M. (1990). Cross-cultural studies of attachment organization: Recent studies, changing methodologies, and the concept of conditional strategies. *Human Development*, 33(1), 48-61.
- Mikulincer, M. ve Shaver, P. R. (2007). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change*. New York: Guilford.
- Rhoades, G. K., Kamp-Dush, C. M., Atkins, D. C., Stanley, S. M. ve Markman, H. J. (2011). Breaking up is hard to do: The impact of unmarried relationship dissolution on mental health and life satisfaction. *Journal of Family Psychology*, 25(3), 366-374.
- Selçuk, E., Günaydın, G., Sümer, N. ve Uysal, A. (2005). Yetişkin bağlanma boyutları için yeni bir ölçüm: Yakın ilişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin Türk örnekleminde psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8(16), 1-11.
- Seldman, R. S. (1993). Coping with adult romantic relationship loss: An attachment-theoretical perspective. *Yayınlanmamış doktora tezi*, University of Florida.
- Simpson, J. A. (1990). The influence of attachment styles on romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 971-980.
- Slotter, E. B., Gaedner, W. L. ve Finkel, E. J. (2010). Who am I without you? The influence of romantic breakup on the self-concept. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 36(2), 147-160.
- Speer, R. L. (1998). Coping with romantic relationship dissolution. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*, York University, Toronto, Ontario.
- Sprecher, S. (1994). Two sides to the breakup of dating relationships. *Personal Relationships*, 1, 199-222.
- Sprecher, S., Feinlee, D., Metts, S., Fehr, B. ve Vanni, D. (1998). Factors associated with distress following the breakup of a close relationship. *Journal of Social and Personal Relationships*, 15(6), 791-809.
- Stephen, T. (1987). Attribution and adjustment to relationship termination. *Journal of Social and Personal Relationships*, 4, 47-61.
- Sümer, N. (2006). Yetişkin bağlanma ölçeklerinin kategoriler ve boyutlar düzeyinde karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 21, 1-22.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2001). *Using multivariate statistics (4. baskı)*. United States, Allyn & Bacon Press.

Summary

The “Reasons for the Breakup Scale”: Validity and Reliability

Ayda Büyükaşahin Sunal
Ankara University

Özge Akbalık Doğan
Ankara University

Ayça Özen
Middle East Technical University

Romantic relationships and perceived satisfaction in those relationships are closely and positively correlated with the satisfaction of life and well-being of the individual (Berscheid & Reis, 1998). On the other hand, dissolution of relationship, especially if it is important for the individual, is mostly regrettable and constitutes a sad life event for the individual. Many studies indicated that distress, which is caused by the breakup process, is associated with depression, sleep problems, anxiety, emotional and psychological stress in general, and decline in life satisfaction (e.g., Field, Diego, Pelaez, Deeds, & Delgado, 2009; Rhoades, Kamp Dush, Atkins, Stanley, & Markman, 2011; Slotter, Gaedner, & Finkel, 2010). According to those studies, although some individuals can handle breakups in a more constructive way and they can get back to their normal life quickly; this process may be problematic and destructive for other individuals. In other words, there are individual differences in terms of coping with the distress caused by breakups and these differences might be caused by how people explain and perceive the reasons for breakup.

People tend to come up with rationalizations and explanations about the reasons for breaking up (Sprecher, 1994). For example, relationship conflict (Dailey, Rossetto, Pfiester, & Surra, 2009), desire to be independent, or being bored with the relationship (Hill, Rubin, & Peplau, 1976) can be considered as some possible reasons. Although reasons for terminating a romantic relationship and the accompanying emotional reactions are widely studied in the related literature, Sprecher (1994) examined the reasons for relationship breakup and their effects on well-being, in addition to the experienced emotions of both partners. Depending on this study, she defined four reasons for the relationship breakup, namely the self-reasons, partner reasons, dyadic/ interaction reasons, and the external reasons. Previous studies also indicated that attributions of the causes of the relationship breakup affect emotional experience. For instance, Hill et al., (1976) stated that people are generally self-biased

about who wanted the breakup. Specifically, individuals tend to say that they are the ones (rather than their partners) who initiate the breakup. According to Hill and his colleagues, if people believe they are the ones who wanted the breakup, they may easily accept and cope with the distress caused by breakup. Likewise, Cornolly and McIsaac (2009) found that self-initiated breakups have self-protective functions.

The effect of attachment styles on reasons for the breakup was also investigated in the related literature (e.g., Bakermans-Kranenburg, & Uzendoora, 1997; Davis, Shaver, & Vernon, 2003). Barbara and Dion (2000) found that if anxious individuals used to be satisfied with their relationships and they think that their partner initiated the breakup, they tend to believe that the partner was unhappy with the relationship and wanted to be independent. Moreover, when compared with avoidant individuals, anxious ones experience more negative emotions and difficulties in terms of adjusting to breaking up. In another study, Davis and his colleagues (2003) found that anxious individuals experience intense concerns about losing the partner and feel more physical and emotional distress. They also show more dysfunctional and destructive coping strategies in reestablishing the relationship, and feel anger and negative emotions toward the partner. On the other hand, attachment avoidance was found to be related with less distress and more self-reliant coping strategies.

Consequently, many studies show that there is a relationship between attachment dimensions and the reasons for breaking up (Barbara & Dion, 2000). People may experience higher level of negative emotions during and after the breakup process, especially if they did not initiate the breakup (Speer, 1998). Reasons for breaking up have been extensively studied in western cultures, but there are only a limited number of studies examining this phenomenon in Turkish cultural context. One of those studies was by Hortaçsu and Karancı (1987) looking at the attributional dimensions of romantic breakups. An-

other one concerns developing a scale about the causal attributions on continuing and ended romantic relationships (Hortaçsu, 1989). The current study aims to adapt the “Reasons for the Breakup Scale” (Sprecher, 1994) into Turkish. In those terms, this study would concerns the causal effects of breakups in Turkish cultural context and should contribute into the existing literature.

Method

Participants

The reliability and validity of the scale was tested in a sample of university students, who experienced a break up within the past one year. A total of 212 students participated in the study (165 female). The average age of the sample is 22.96 ($SD = 3.66$). Of the total sample, 72 (34%) reported that they were the ones who precipitated the breakup, 89 (42%) of them reported that their partner ended the relationship, and 50 (23.6%) participants reported that ending the relationship was a mutual decision.

Instruments

The scales used in the current study are the Turkish version of “Reasons for the Breakup” Scale (Sprecher, 1994), the “Experiences in Close Relationships” (ECR; Brennan, Clark, & Shaver, 1998), and the “Emotional Reactions after the Breakup” Scale (Sprecher, 1994). All scales include Likert-type questions, with anchors varying from 1 to 7.

Procedure

The scale was adapted into Turkish by employing standard translation and back translation procedures. The questionnaires used in the current study were then submitted for the approval of Ankara University, Human Participants Ethic Committee. Data were gathered from university students who experienced a break up within the past one year. After three weeks, thirty five participants filled out the “Reasons for the Breakup” Scale again for test-retest reliability.

Results

The Factor Structure of the Scale

The 20 items of the “Reasons for the Breakup” Scale were factor analyzed using varimax rotation. KMO and Bartlett’s test gave the Kaiser-Meyer-Olkin Measure of sampling adequacy as .75, so factorability of R assumption was satisfactory. Results revealed a five-factor solution, namely *reasons referring to the partner*, *reasons referring to the self*, *personal difference*, *reasons referring to the relationship/dyad or interaction*, and *reasons referring to the external factors*. These five factors

accounted for the 53.46% of the total variance. First, second, third, fourth, and fifth factor explained the 13.43%, 13.26%, 9.80%, 9.38%, and 7.60% of the total variance, respectively. Factor loadings of the items ranged from .42 and .85. The alpha coefficients of the subscales were .81 for *reasons referring to the partner*, .80 for *reasons referring to the self*, .56 for *personal difference*, .58 for *reasons referring to the relationship/dyad or interaction*, and .48 for *reasons referring to the external factors*. The test re-test reliabilities at three week intervals were .74, .85, .89, .90, and .89 for the subscales, respectively.

Confirmatory factor analysis (CFA) was also performed to test the construct validity of the scale. Results showed that all standardized factor loadings were significant in the confirmatory factor analysis. Factor loadings of the items ranged from .41 and .87 for reasons referring to the partner, .53 and .82 for reasons referring to the self, .51 and .62 for reasons referring to the relationship/dyad or interaction, and .26 and .97 for reasons referring to the external factors. Five-factor model also fits the data well, [$\chi^2(157, N = 212) = 216.34, p < .005, \chi^2/sd = 1.38, GFI = .91, AGFI = .88, NNFI = .91, CFI = .92, RMSEA = .04$]. Three errors which are under the same latent construct were correlated in the final model and adding three correlated errors significantly improved the model fit.

Relationships between Reasons for the Relationship Breakup Subscales, Attachment Dimensions, Experienced Emotions, and Overall Distress

The relationship between the sub-factors of reasons for the breakup, attachment dimensions (i.e., attachment anxiety and avoidance), experienced negative and positive emotions after the breakup, and overall distress were also examined. The valance and size of correlations between the study variables were all in the expected directions. In general although reasons referring to the partner was negatively associated with reasons referring to the self ($r = -.40, p < .01$), it was positively associated with reasons referring to the relationship/dyad or interaction ($r = .20, p < .01$). In terms of attachment dimensions, attachment anxiety was positively associated with reasons referring to the partner and reasons referring to the relationship/dyad or interaction ($r = .38, p < .01$ and $r = .22, p < .01$, respectively) and negatively associated with reasons referring to the self ($r = -.22, p < .01$). However, attachment avoidance was not significantly correlated with any sub-factors of the reasons for the breakup scale. In terms of experienced emotions, while reasons referring to the partner sub-scale was positively related with negative emotional experience and overall distress ($r = .40, p < .01$ and $r = .39, p < .01$, respectively), it was negatively related with positive emotional experience ($r = -.23, p < .01$).

A series of one way ANOVAs were conducted in order to test the effects of perception of who initiated of the breakup (self, partner, and both) on emotional experiences. Results showed that there was a significant main effect on both positive emotional experience and overall distress. Post hoc analysis with Tukey revealed that participants who think that they broke off the relationship reported higher levels of positive emotional experience than participants who think their partner ended the relationship ($M = 2.94$ and $M = 1.85$, respectively). Additionally, participants who think that their partner ended the relationship reported higher levels of overall distress than participants who think they broke off the relationship and participants who think that they had mutual breakups ($M = 3.49$, $M = 1.95$, and $M = 4.47$, respectively).

Discussion

In this study, the psychometric properties of Sprecher's (1994) the "Reasons for the Breakup" scale were examined. The sample consisted of university students who experienced a break up within the past one year. Both EFA and CFA were performed in order to test construct validity of the scale. Although Sprecher identified four reasons for the breakup, results revealed that five-factor solution was more suitable for the data. These are the reasons referring to the partner, reasons referring to the self, personal difference, reasons referring to the relationship/dyad or interaction, and reasons referring to the external factors. Sprecher did not conduct factor analysis or give information about the reliability of the scale. Barbara and Dion (2000) also used the scale in their study and added a couple of items. They found five-factor solution was more suitable. The four factors were same with the Sprecher's results. However an additional personal difference sub-factor emerged in Barbara and Dion's study. The current study supported the results of

Barbara and Dion's study. In other words, both EFA and CFA results revealed that five-factor solution is more suitable for the scale.

The correlations between sub-factors were all in the expected directions. Consistent with the results of Barbara and Dion's (2000) study, although attachment anxiety was positively associated with reasons referring to the partner and reasons referring to the relationship/dyad or interaction, it was negatively associated with reasons referring to the self. In line with the findings of the current study, Barbara and Dion found that unavailability of the partner in times of need, partner's desire to be independent, and their partner's unhappiness in the relationship were the critical reasons for the breakup for anxious people. Furthermore, Barbara and Dion found that although anxious people were aware of their partner's unhappiness from the relationship, they reported that they are happy in their relationship. Attachment studies showed that anxious people are highly sensitive to rejection cues and show intense worries about separation and abandonment; therefore they put more pressure on their partners in order to force their partners for providing love and closeness. Their negative model of self may cause to feel threat about separation and abandonment (Main, 1990; Mikulincer & Shaver, 2007). The correlations between experienced emotions and reasons for the breakup sub-scales were also in the expected direction. If people think that their self was the main reason for the breakup (e.g., they become bored with the relationship and they desire to be independent), they did not report negative emotions. However, if they think that the partner was the reason for the breakup, they reported both negative emotions and overall distress. Therefore, the findings of the current study provided evidence that Turkish version the "Reasons for the Breakup" scale is a reliable and valid tool in the assessment of reasons for the breakup in close relationships in Turkish culture.